

A MI VÍZÜGYÜNK

Tisza hullámtér projekt - Végstádium -

Lovas Attila
KÖTIVIZIG
Igazgató

Fazekas Helga
KÖTIVIZIG
Árvízvédelmi és
Folyógazdálkodási Osztály
Szakágazat vezető

MHT XXXVI. Országos Vándorgyűlés
Gyula, 2018. július 04.

MOTTÓ:

„....de más részről még is jobban iparkodjunk például a Tisza-völgyét kertté átalakítani! Mintha bizony nád és zsombék közt virulhatna szelídebb virág, vagy megfordítva, fejledezŐ civilisatio utjába nem állna rüpok és betyár!”

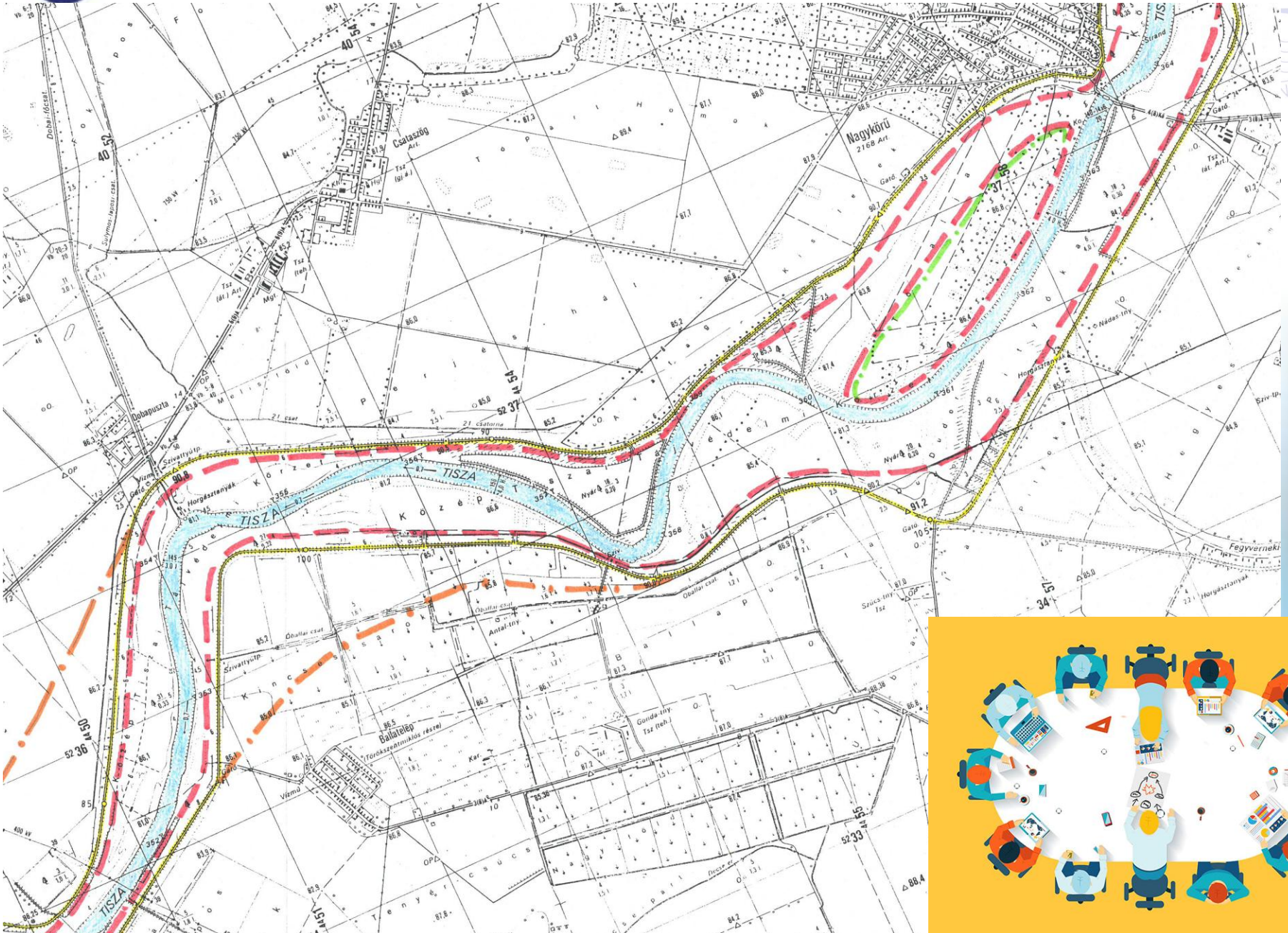
***Eszmetöredékek különösen a Tisza-völgy rendezését illetően
Gr. Széchenyi István***

2000. április ... a legendás kép ...

...elkészült...

2004. SUMAD

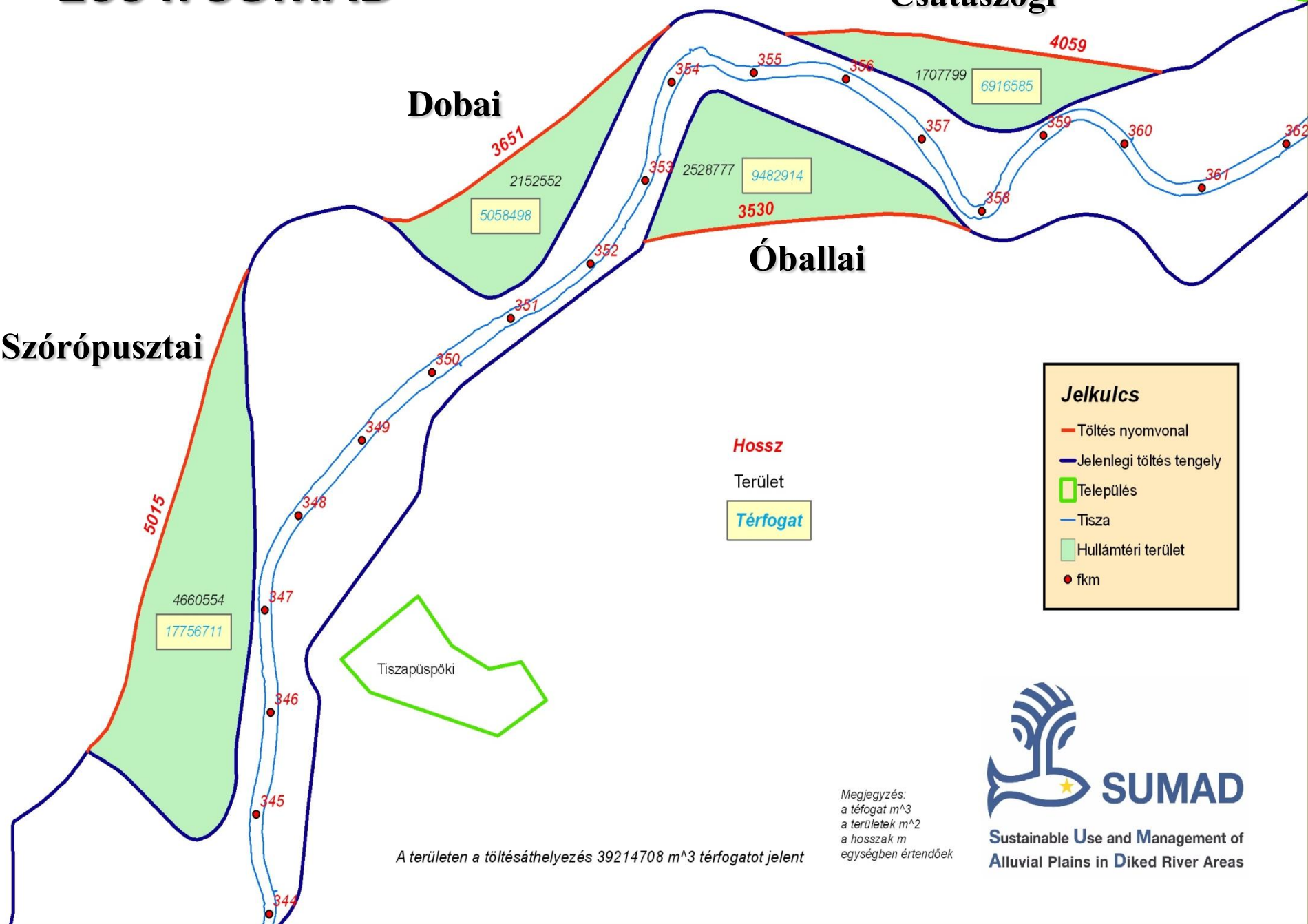
Nagykörű

Csataszögi

Dobai

Óballai

Szórópusztai

Hossz

Terület

Térfogat

Jelkulcs

- Töltés nyomvonal
- Jelenlegi töltés tengely
- Település
- Tisza
- Hullámtéri terület
- fkm

A területen a töltésáthelyezés 39214708 m³ térfogatot jelent

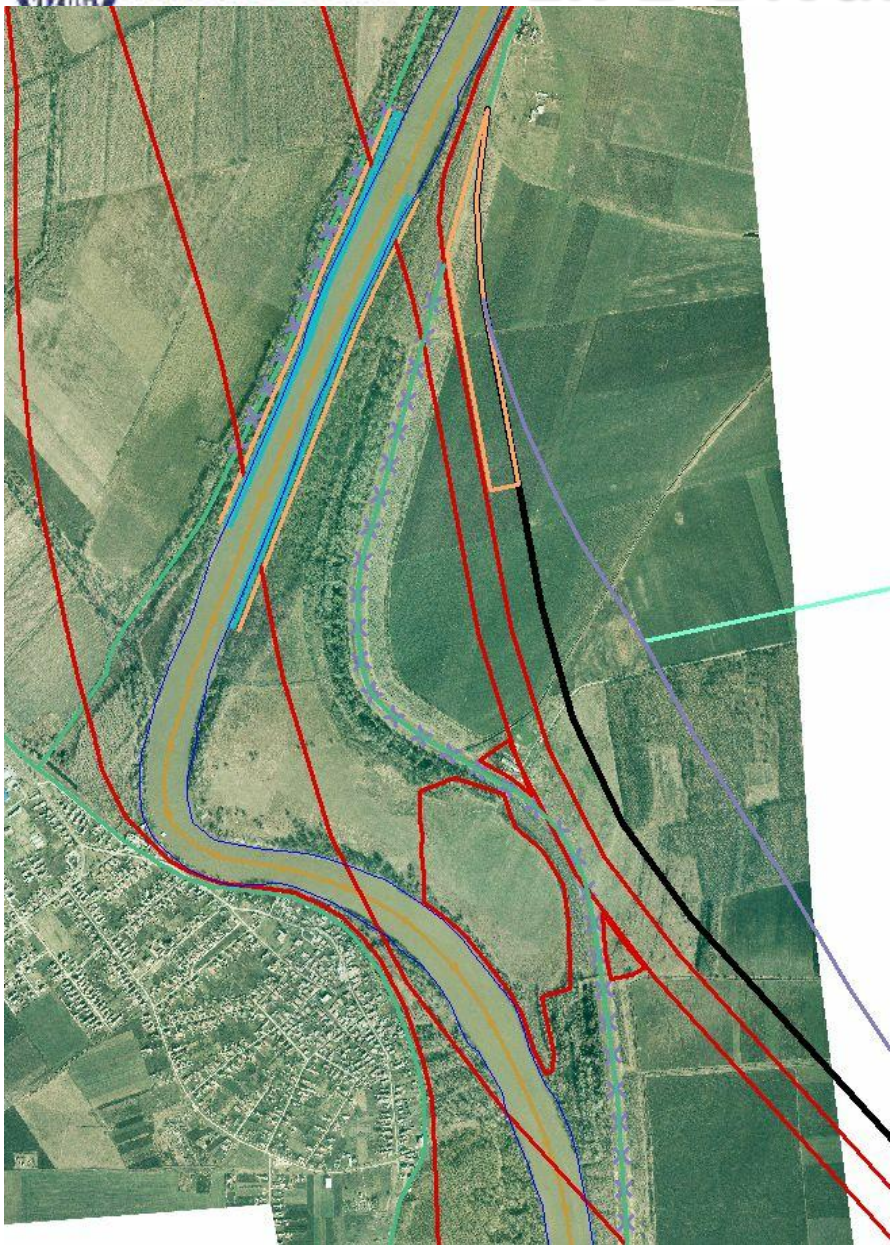
Megjegyzés:
a térfogat m³
a területek m²
a hosszak m
egységben értendők

Sustainable Use and Management of
Alluvial Plains in Diked River Areas

LIFE-Bivalytó

Árvizi lefolyási sáv

Töltésáthelyezés helye

Háborítatlan galéria erdő

A MI VÍZÜGYÜNK

2. beavatkozás

Tisza hullámtér projekt

NAGYVÍZI MEDER VÍZSZÁLLÍTÓ KÉPESSÉGÉNEK HELYREÁLLÍTÁSA A SZOLNOKI VASÚTI HÍD ÉS KISKÖRE KÖZÖTT

Tervezés kezdete: 2007. június

Tervezésben résztvevők:

VIZITERV Consult Kft

VIKÖTI (VITUKI) CONSULT Zrt.

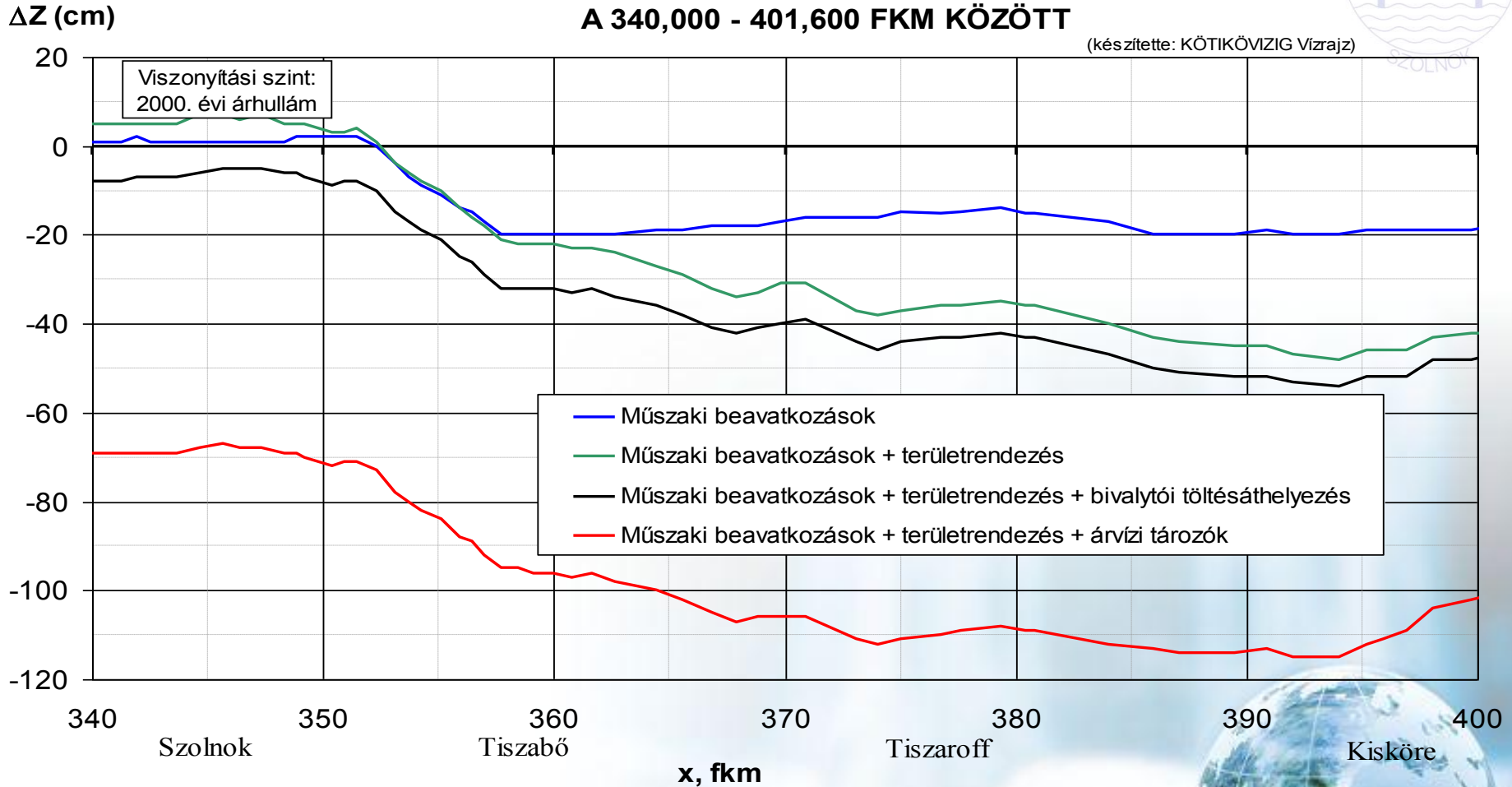
COWI Magyarország Kft.

KÖTI-KÖVIZIG

A TISZA NAGYVÍZI MEDER VÍZSZÁLLÍTÓ KÉPESSÉGÉNEK JAVÍTÁSA A 340,000 - 401,600 FKM KÖZÖTT

(készítette: KÖTIKÖVIZIG Vízrajz)

- **Műszaki beavatkozások vízszintcsökkentő hatása:** ~ 15 cm
- **Árvízlevezető sáv rendezése:** ~ 25 cm
- **A projektben tervezett beavatkozások összesen:** ~ 40 cm

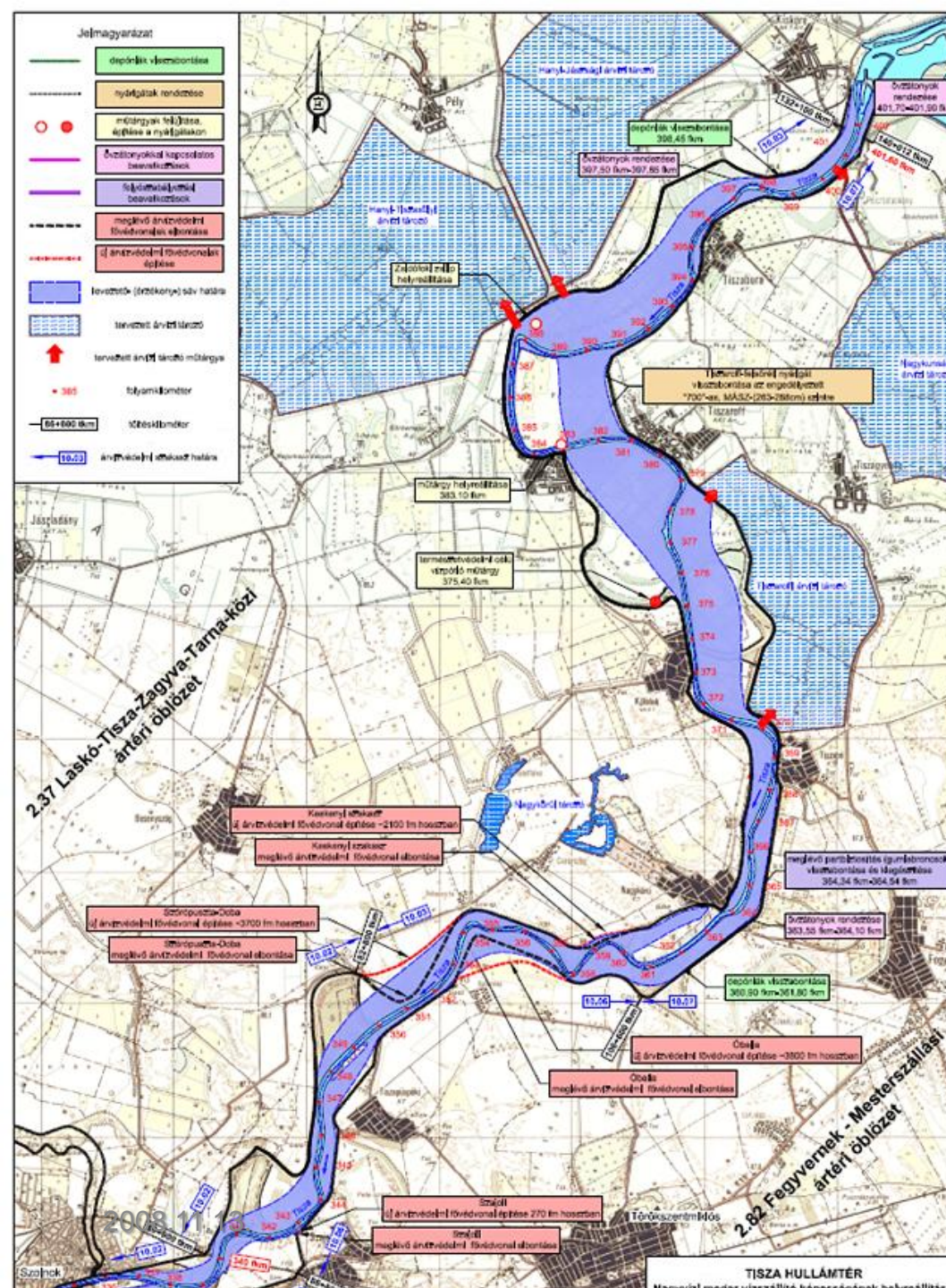

Tisza hullámtér projekt

Tervezett beavatkozások:

- Hullámtéri rekonstrukciós beavatkozások
- Nyárigátak rendezése
- Az övzátonyokkal kapcsolatos beavatkozások
- Folyószabályozási beavatkozások
- Az árvízvédelmi fővédvonalakkal kapcsolatos beavatkozások
- A tározókkal kapcsolatos hullámtéri beavatkozások
- **Területhasználat váltás**

Műszaki beavatkozások

- **Hullámtéri rekonstrukciós beavatkozások:**
  - Kanyari csatorna menti depóniák visszabontása
  - "Pityóka" depónia bontása a Tisza bal part 360,9-361,8 fkm közötti szakaszon
  - Természetvédelmi célú vízpótlás – 2 helyszín – vízvisszatartó műtárgy
- **Nyárigátak rendezése: Tiszaroff-felsőréti nyárigát rendezése**
- **Övzátonyok rendezése**
  - Tisza bal parti övzátony rendezése a Kiskörei vasúti híd fölötti szakaszon (401,70-401,95 fkm között)
  - Tisza jobb parti övzátony rendezése a Kanyari szakaszon (397,50-397,85 fkm)
  - Tisza bal parti övzátony rendezése a Nagykörúti kompátjáró menti szakaszon (363,55-364,10 fkm)

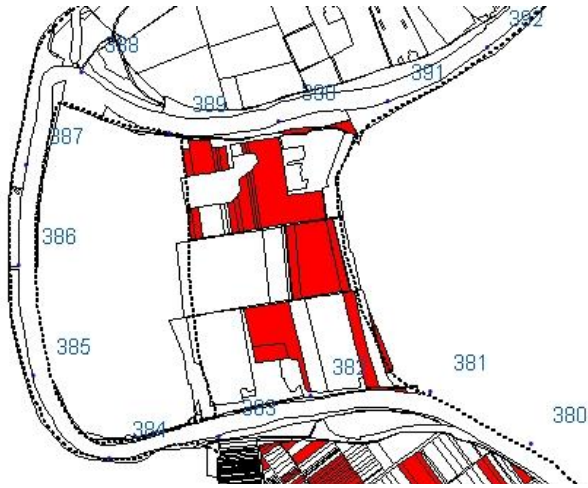

Műszaki beavatkozások

- **Meglévő partbiztosítás rendezése a Tisza bal part 364,34-364,54 fkm közötti szakaszon**
- **Árvízvédelmi fővédvonalak áthelyezése**
  - Töltésáthelyezés a Szórópuszta-Doba közötti szakaszon (Tisza jp. 82+565-87+300 tkm)
  - Töltésáthelyezés a Keskenyi szakaszon (Tisza jp. 90+870-93+000 tkm)
  - Töltésáthelyezés a Szajoli szakaszon (Tisza bp. 88+090-88+450 tkm)
  - Töltésáthelyezés az Óballai szakaszon (Tisza bp. 97+850-102+650 tkm)
- **Hanyi-Tizzasülyi tározóval kapcsolatos hullámtéri beavatkozások**

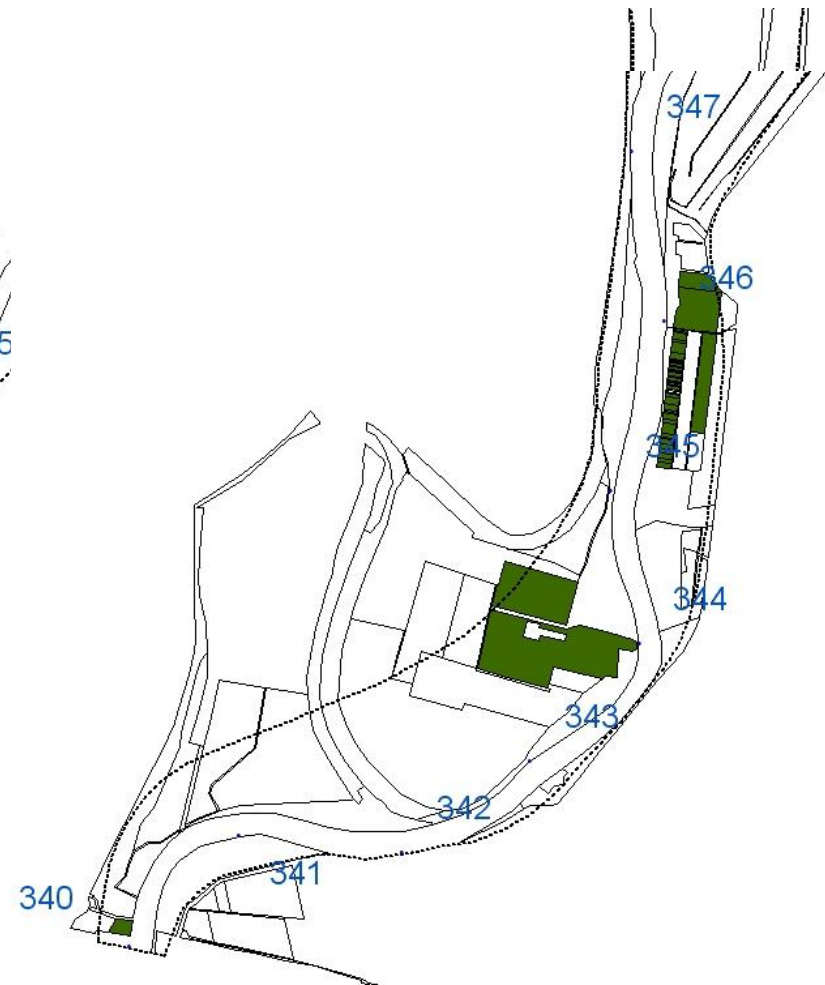

Hullámtér rendezés – árvízi levezető sáv:

Prioritás

- Szűkületekben,
- szántó területek, - sok az erdősített szántó,

A tervezés során tapasztaltak:

- A művelési ág megnevezés csak „lehetőség”! – végső következtetésekre alkalmatlan!
- Tulajdonosi struktúra a hullámtéren igen változatos - sok apró magántulajdon! (bár későbbi tendencia változott)
- Ki végezze el a beavatkozásokat? Az újdonsült tulajdonosok? Az állam? - pedig van jogszabályi kötelezés!!!

2014. - Az idő nekünk dolgozott

- Nagyvízi meder jogi jelleg a töltésezett szakaszon bejegyzésre került. – van jogalap!
- Többszöri nekifutásra sem sikerült a levezető sávban végzendő munkák kapcsán előrehaladni.
- Az Erdőtörvénybe bekerült a levezető sáv fogalma!!!!
- A műszaki beavatkozásokra van engedély.

2014.

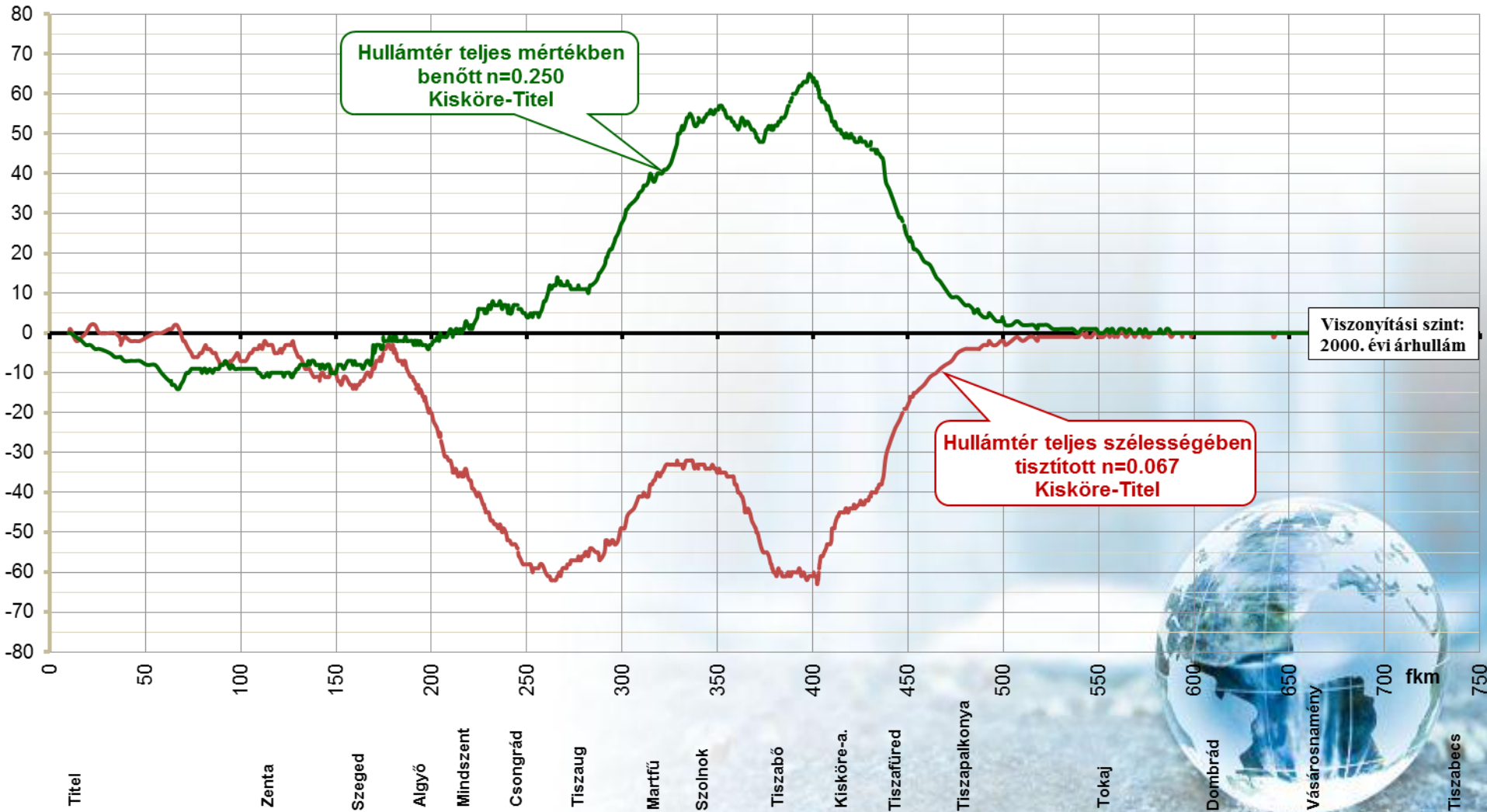
- Tervezési feladatok !! (végre)
- „Rehabilitációs terv” a tervezett munkákra
  1. Lépés – erdőgazdálkodási adatok beszerzése
  2. Lépés - teljes állapotfelmérés a terepen
  3. Lépés – a két adatbázis összehasonlítása
  4. Lépés – 3 változatos beavatkozás lista –

Döntés kell! Ki döntsön???

Erdősültség vizsgálat

A Tisza Kisköre - Tittel közötti hullámtéren a területhasználat változtatás hatásai

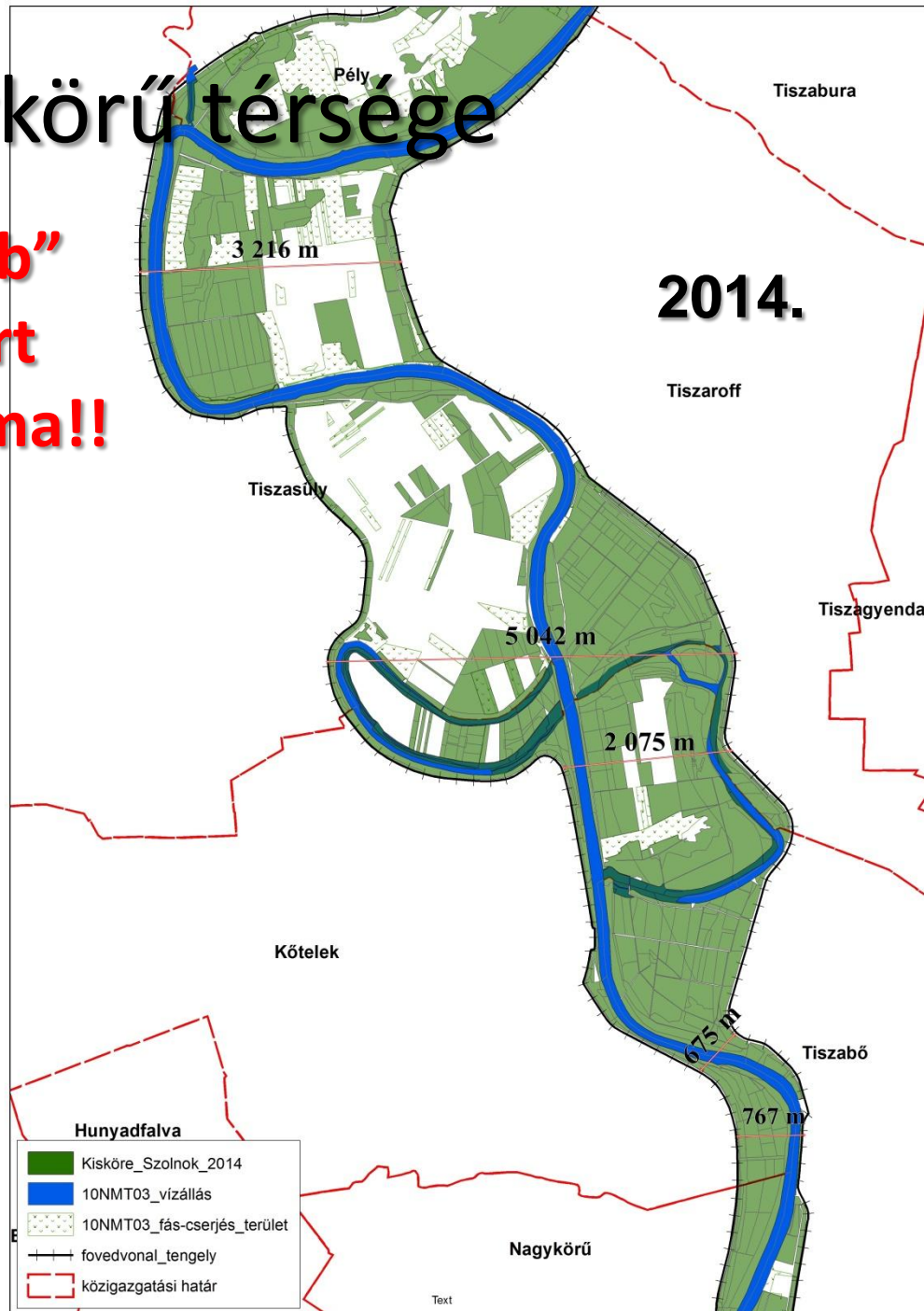
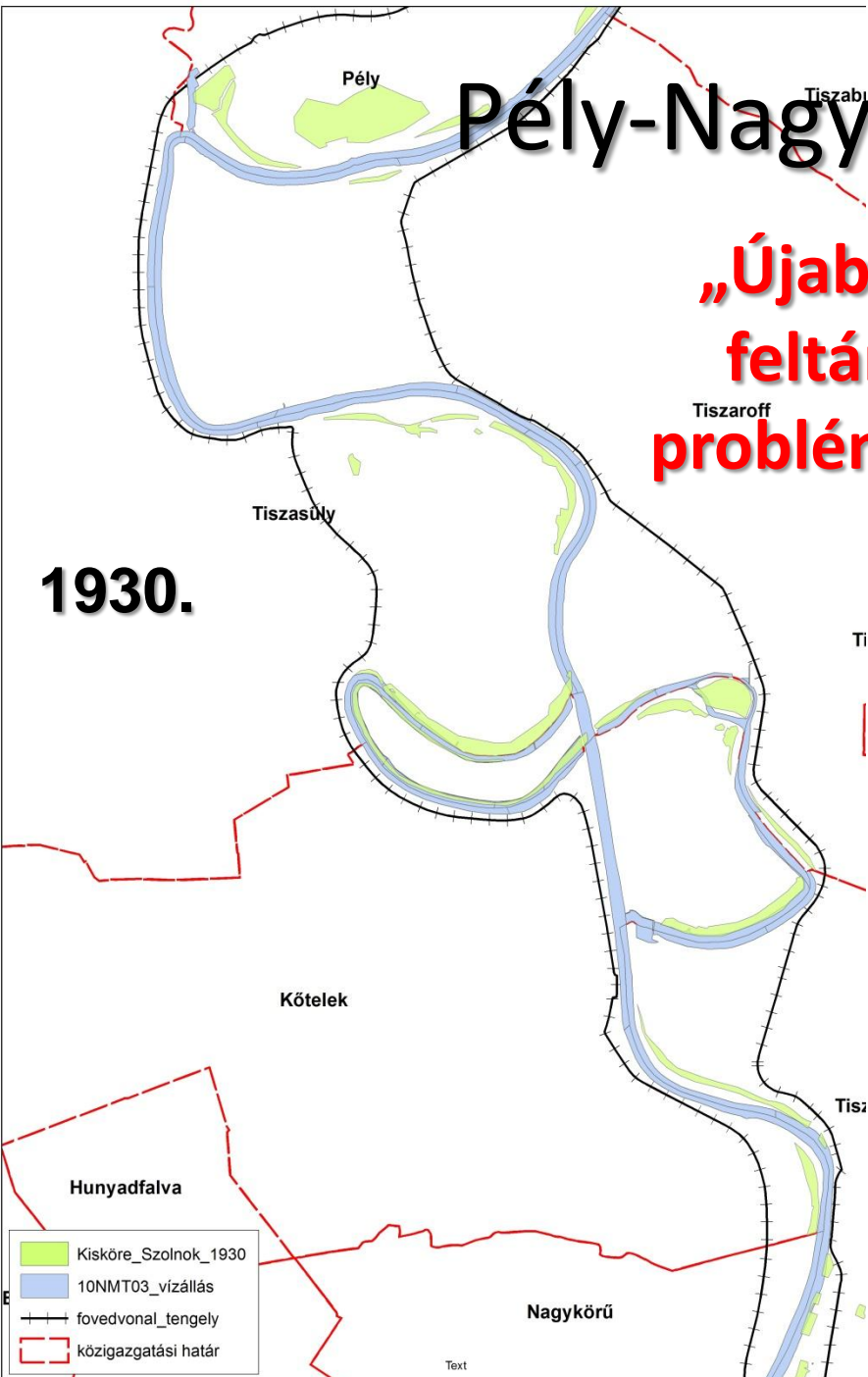

Pély-Nagykörű térsége

**„Újabb”
feltárt
probléma!!**

1930.

2014.

- Kisköre_Szolnok_1930
- 10NMT03_vizállás
- fovedvonal_tengely
- közigazgatási határ

- Kisköre_Szolnok_2014
- 10NMT03_vizállás
- 10NMT03_fás-cserjés_terület
- fovedvonal_tengely
- közigazgatási határ

10. NMT. 03. szakasz

Szolnoki vasúti hídtól - Kiskörei duzzasztóműig

Év	Hullámtér területe	Mezőgazdasági hasznosítású terület	Erdőállomány (mezőgazd. terület)	Egyéb fás-cserjés	Faállomány területi gyarapodás előző időszakhoz	Faállomány területi gyarapodás kiinduló adathoz	Kezdő és felmérési időszak közötti gyarapodás
	(ha)	(ha)	(ha)	(ha)	(%)		
1930	9 197	7 440	591,18 (8%)				
1960			2 809,53 (38%)		475%		
1980			3 334,82 (45%)		119%	564%	
2014			5 576,82 (75%)	656,3 (9%)	167%	943%	1054%

E1 jelű

Kezeletlen, felhagyott erdőből kezelt erdő
aljnövényzet gyérítésére és az invazív fajok irtására,
gyökérzet kiszedése

- **T1 jelű technológia:** Fiatal és középkorú , 15 évnél fiatalabb nemes nyár állományokra
- **T2 jelű technológia:** idős, 15 évnél idősebb nemes nyár állományokra
- **T3 jelű technológia** Fiatalkorú 15 évnél fiatalabb puhafás és 25 évnél fiatalabb keményfás őshonos fafajú erdők
- **T4 jelű technológia** Közép és időskorú 15 évnél idősebb puhafás és 25 évnél idősebb keményfás őshonos fafajú erdők
- **T5 jelű technológia** Véghasználattal érintett erdők felújítása

GY1 jelű

Gyep művelésű területeken tervezett beavatkozások - felhagyott gyepből művelt gyep, fás legelő

SZ1 jelű

Szántó művelésű területeken tervezett beavatkozások - felhagyott szántóból művelt szántó

Előirányozva:

E1 jelű beavatkozás 3 760 ha

Sz1 jelű beavatkozás 348 ha

Gy1 jelű beavatkozás 129 ha

Nagyvízi meder erdőterület növekedés okai

► Mesterséges erdőtelepítés

- Gazdasági érdekből önfinanszírozásból létrehozott
- Gazdasági érdekből költségvetési avagy EU-s forrásból létrehozott
- Védelmi funkció miatt létrehozott

► Természetes erdőszülés

- Felhagyott mezőgazdasági területek
- Elhanyagolt, fenntartás nélküli vonalas létesítmények
- Feltöltődő holtágak, mélyfekvésű részek
- Kirakódó hordalék, övzátony

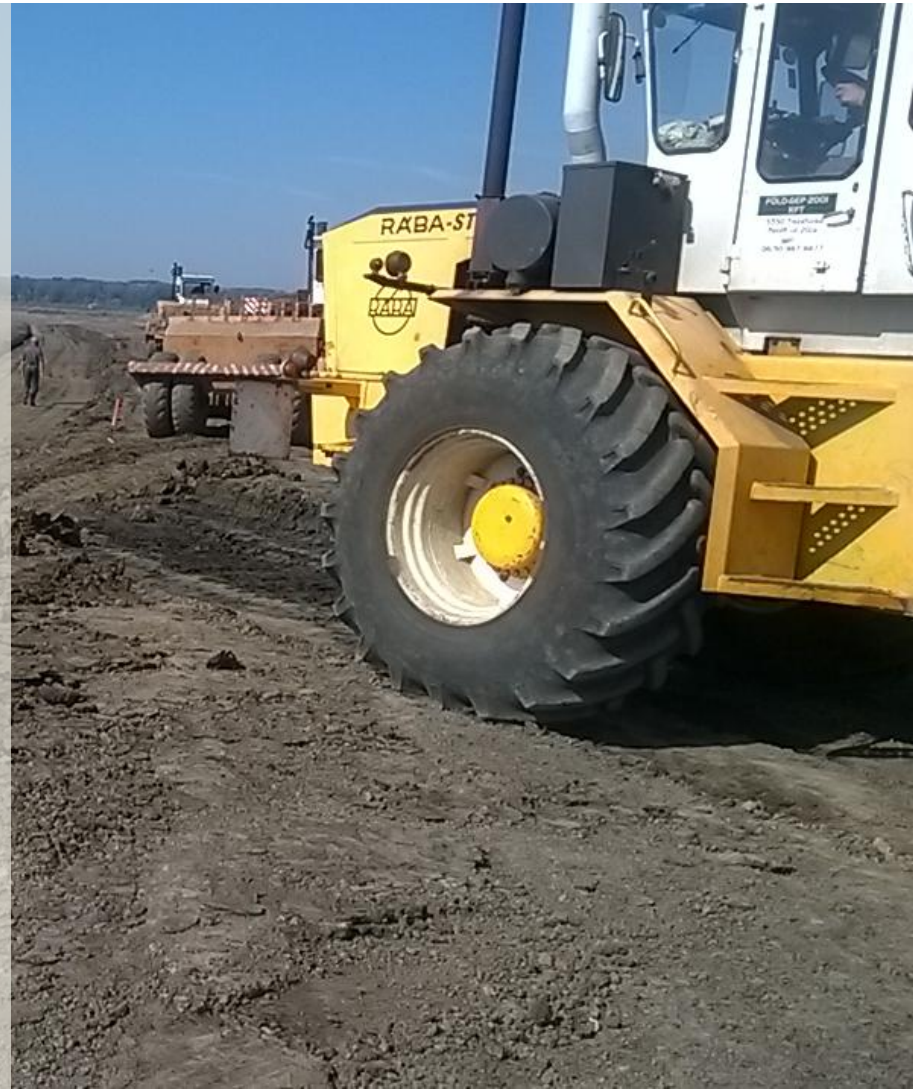
A MI VÍZÜGYÜNK

KÖTIVIZIG

THU – 1. projektrész

- Hullámtéri rekonstrukciós munkálatok (pl. vízpótló műtárgyak, egykori depóniák visszabontása)
- Nyári gát rekonstrukció
- Övzátony visszabontás
- Folyószabályozási beavatkozások (csatorna torkolat rekonstrukció)
- Környezetvédelmi jelentőségű folyószabályozási beavatkozások (gumis partbiztosítás)
- Árvízvédelmi fővédvonalak áthelyezése

A MI VÍZÜGYÜNK

Közelkép

-S
ch

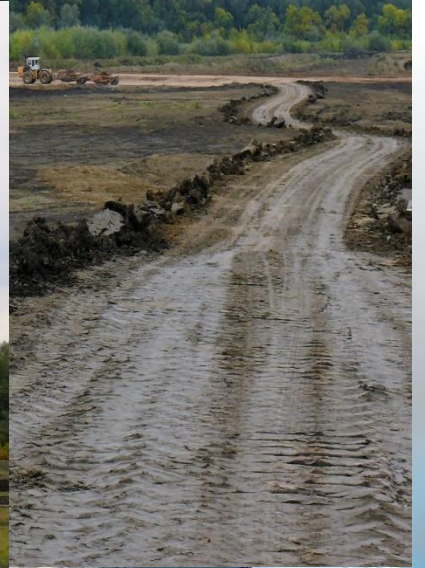

A MI VÍZÜGYÜNK

A MI VÍZÜGYÜNK

Tiszapüspök

- Anyaggödörök
- Új árvízvédelmi töltés nyomvonal
- Árvízvédelmi fővédvonal

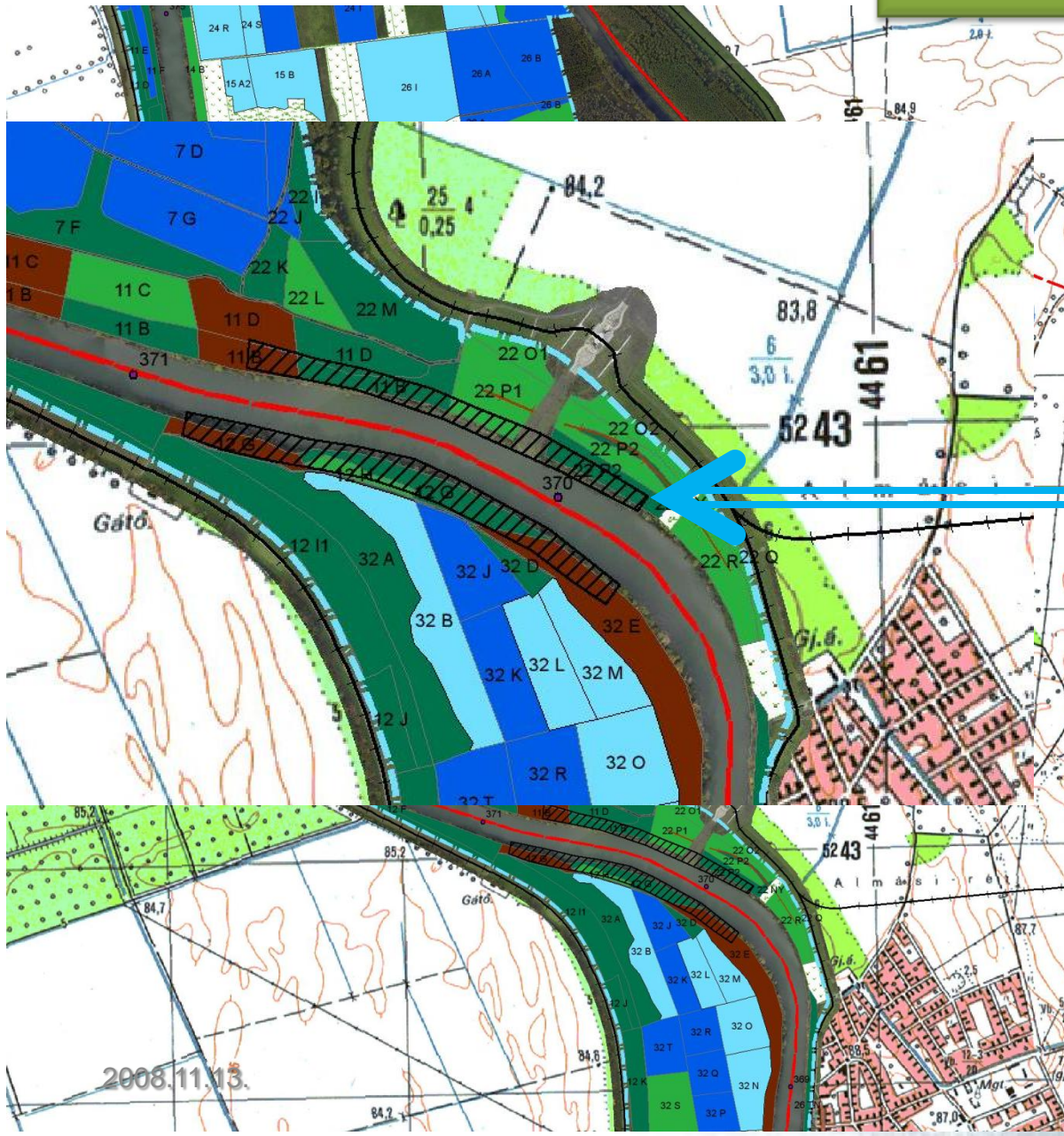
A MI VÍZÜGYÜNK

Óballai zsilipes szivattyús műtárgy víztartási próbája

Nagyvízi meder rendezése

Jelmagyarázat

- THU_Tisza_folyamkilométer
- ▨ Kiemelt vízügyi érdekű területek_partzakaszok
- ▨ THU - Depónia rendezés
- ▨ THU - Övzátonyrendezés
- ▨ árvizi lefolyási sáv kiírás szerint
- Tuskóprizmak merőleges
- Tuskóprizmak nem merőleges

FŐTECH

- ▨ GY
- ▨ SZ
- ▨ T1
- ▨ T2
- ▨ T3
- ▨ T4
- ▨ T5
- ▨ THU 2016 NÉBIH Erdőállományon kívüli beavatkozások (SZ-GY)
- Új árvízvédelmi töltés nyomvonal
- ▨ Közigazgatási határ
- Árvízvédelmi fővédvonal

KHV

- 2016. KHV kell!!!, új Natura 2000 hatásbecsléssel
  - + Klímakockázati elemzés
  - + VKI elemzés, a 4 cikk (7) szerint

2016. december 28. – KHV beadása (kb. 600 oldal)

KHV - Előzmények

A Kisköre és Szolnok közötti Tisza-szakaszon a nagyvízi meder vízszállító képességét javító intézkedések műszaki tartalmának tervezése

- Hullámtéri rekonstrukció beavatkozások

- Ny

2008-ban lezárult a környezetvédelmi engedélyezés.

- Az

Jelenleg zajlik a kivitelezés.

- Fo

- Az

beavatkozáson

- Ár

be

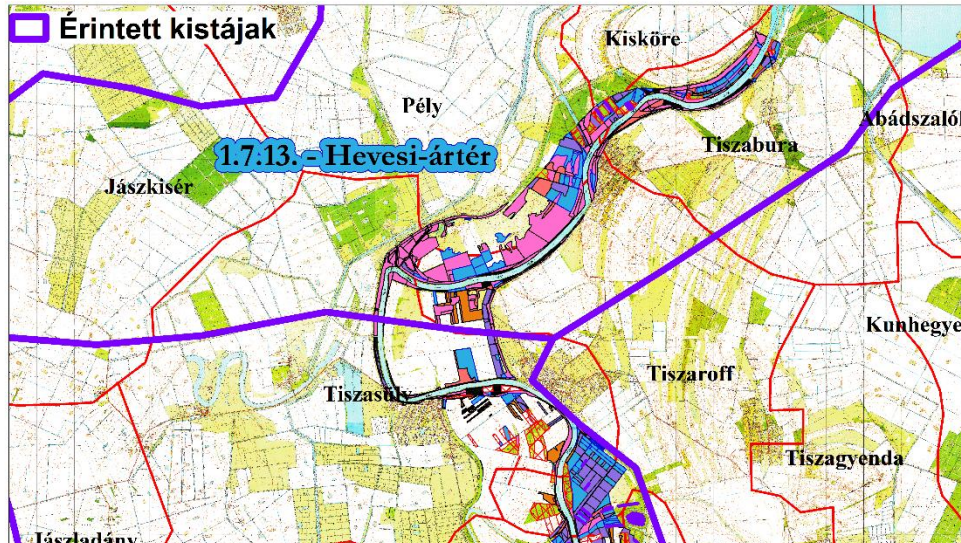
Új eljárás tárgyát képezi

A te

terület

Az érintett i
(340 fkm
vaavis ö

k-vasúti hídtól
dő szakasza,

**A tervezett beavatkozások közvetlen
hatásterületének kiterjedése: 4293,61 ha**

Rég

Meg

Település

Érintett Körny
Hatóság

Kistáj

iszasüly, Kötelek,
s, Besenyszög,

ányhivatal
mi Főosztály

Természe

A Közép-Tisza (HUHN)
különleges madárvé

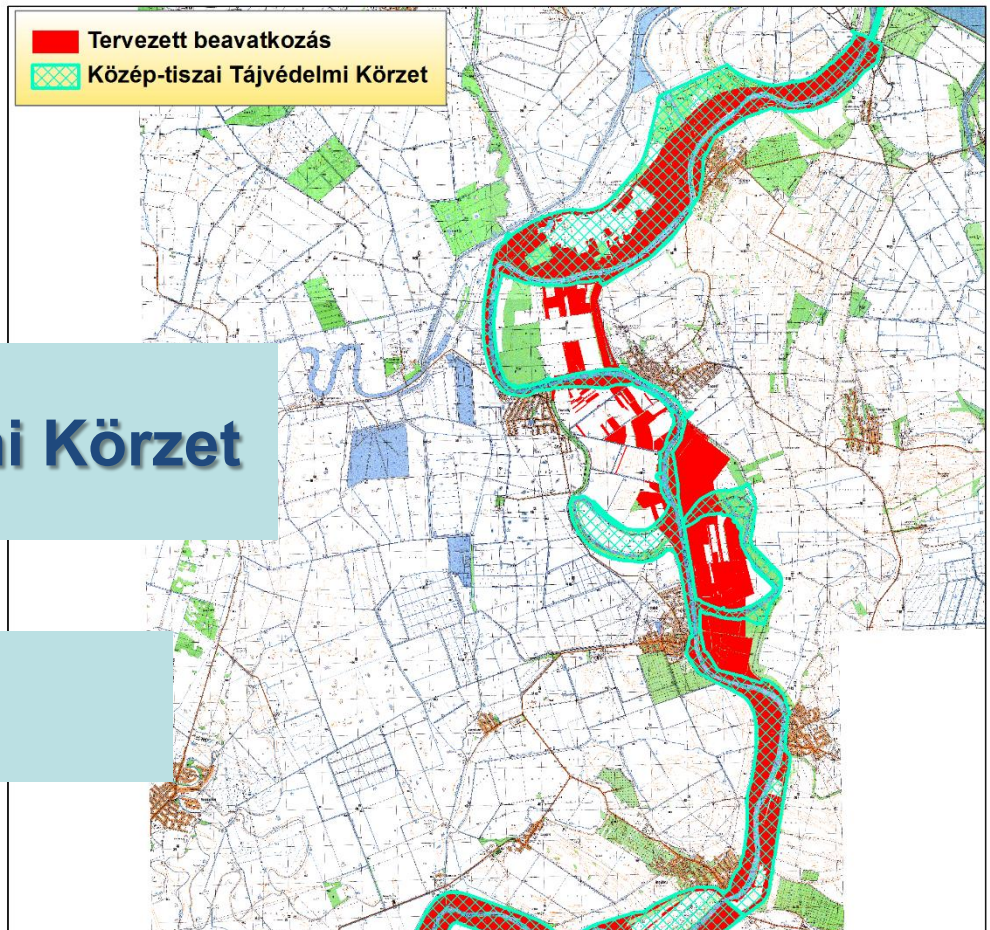
Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet

kiemelt jelentősé
természetm

Érintettség:

3178,9 ha

érintettsége összesen:
ha

Legjelentősebb hatásviselő környezeti elem az élővilág

Kármérséklő intézkedések

Fajok

Lepkék

- **Időbeli korlátozások**
- **Sziki kocsord tövek áttelepítése a Nagy szikibagoly hernyóival együtt az elbontásra kerülő Óballai töltésről.**

Kedvezőtlen hatás hatékony csökkentése

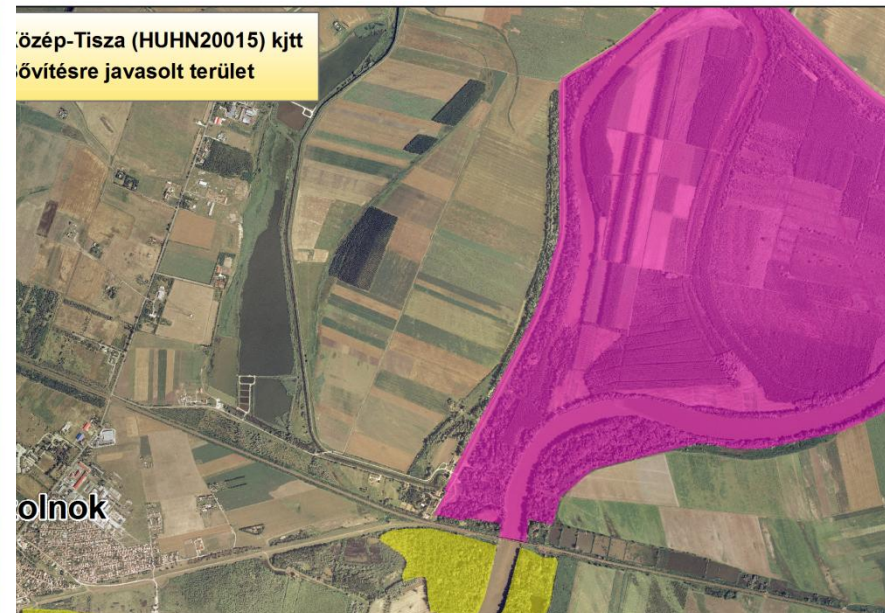
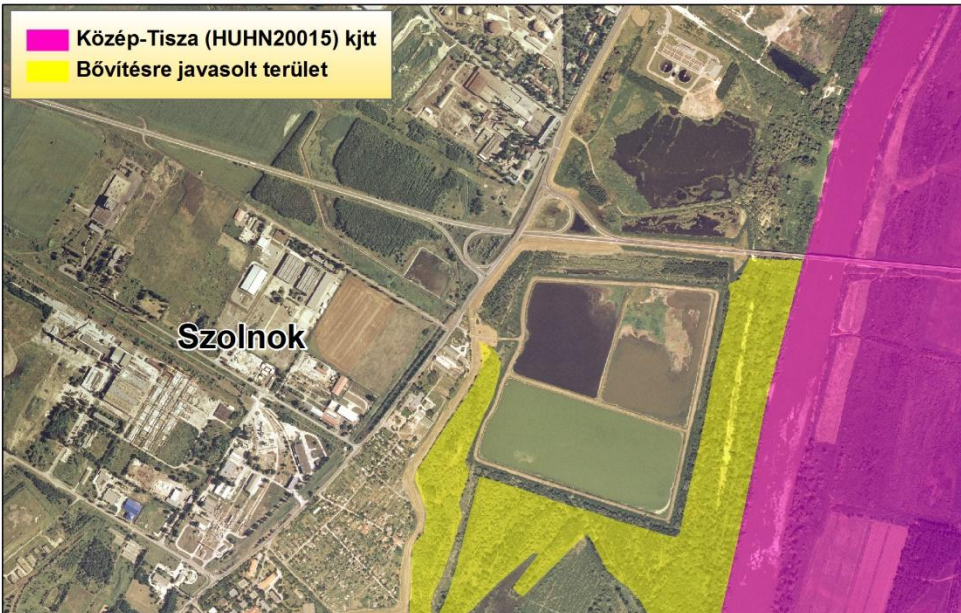

A MI VÍZÜGYÜNK

Sziki koccsord áttelepítés

JAVASLAT:
Összességében 2:1 arányú kompenzáció, két különböző típusú kompenzációs intézkedéssel.

KHV engedélyezési folyamat

**1. hiánypótlási felhívás: 2016. december 29.,
határidő: 2018. január 05.**

- **TÉMA:**
    - erdészeti jellegű beavatkozásokkal érintett ingatlanok tulajdonosainak hozzájárulása
    - Formai hiányosságok
    - Határidő módosítási kérelem a többi pont teljesítésére
- Benyújtva: 2017. január 04.
Második részlet: 2017. január 10.
Harmadik részlet: 2017. január 26.

A MI VÍZÜGYÜNK

KHV engedélyezési folyamat

**2. hiánypótlási felhívás: 2017. január 16.,
határidő: 2017. január 30**

TÉMA:

– NATURA 2000 hatásvizsgálat

Benyújtva: 2017. január 31.

– VKI elemzés – (határidő hosszabbítási kérelemmel)

Benyújtva: 2017. február 27.

– Klimakockázati vizsgálat

Benyújtva: 2017. április 28.

A MI VÍZÜGYÜNK

KHV engedélyezési folyamat

**3. hiánypótlási felhívás: 2017. április 03.
(11. oldalas hiánypótlás FM álláspontja)**

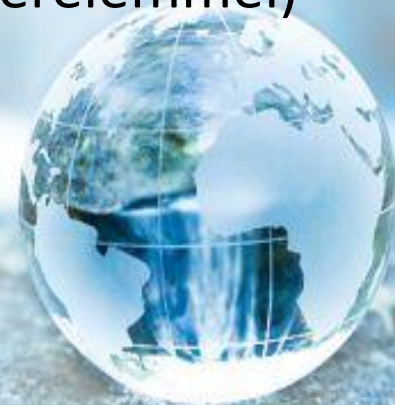
TÉMA:

– digitális térképi állományok

Benyújtva: 2017. április 10.

– Változatelemzések– (határidő hosszabbítási kérelemmel)

Benyújtva: 2017. május 30.

KHV engedélyezési folyamat

4. hiánypótlási felhívás: 2017. július

Egyben megválaszolva a korábbiakban elmaradt

TÉMA: További elemzések és vizsgálatok a projekt létjogosultságára,

Pl: - teljes tiszai vízgyűjtőre kiterjesztett klímavizsgálat,

- A víz termék vagy nem termék
  - Erdészeti elemzések
  - Miért nem tározókkal oldjuk meg az árvízvédelmet?
  - Tulajdonosi hozzájárulások
  - Alternatíva vizsgálatok
  - Társadalmat érintő hatásvizsgálat
  - Kompenzáció, monitoring, Stb...
    - Kb. 40 pont – 27. oldalon megválaszolva
- Benyújtva: 2017. augusztus 15.

KHV engedélyezési folyamat

Közmeghallgatás: 2017. augusztus 29.

- WWF Magyarország
- HNP
- Egri Sándor
- Luzsi József és az erdőgazdálkodók

I. Fokú hatóság – engedély 2018. február

→ WWF Magyarország megtámadta

II. Fokú hatóság – „helybenhagyta”

....

Nagyra értékeljük, hogy Igazgatóságuk aktívan kereste a megoldást a projekttel kapcsolatos aggályok megoldására.

...Továbbra is azt kérjük T. Igazgató Úrtól, hogy vizsgálják meg **az árvízi védekezés egyéb alternatíváit**, amelyek a jelenleginél sikeresebben egyeztetik össze a vízügyi és a környezeti szempontokat....

Új koncepciók kidolgozásához – mint ahogyan azt egyeztetésünk során is említettük – a WWF Magyarország részéről partnerségünket változatlanul felajánljuk. Hiszünk benne, hogy a Tisza árvízvédelmi kérdései közép és hosszútávon kizárólag a vízügyi, természetvédelmi és (táj)gazdálkodási szempontok teljes integrációjával orvosolhatók sikeresen.

Petőfi Sándor: A Tisza

*„A folyó oly símán, oly szelíden
Ballagott le parttalan medrében, ...”*

**KÖSZÖNÖM
MEGTISZTELŐ FIGYELMÜKET!**